

- **Prof. Grzegorz Gorzelak, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa**
Dr Jan Olbrycht, ekspert, członek Team Europe Direct, były poseł do Parlamentu Europejskiego
- **Polityka spójności: zmierzch czy świetlana przyszłość - dwugłos**
- **Czwartek 07.11.2024, 11:30-13:00**
- **Stary BUW na Kampusie Głównym, Krakowskie Przedmieście 26/28, sala 107 i na ZOOM**

Prof. Grzegorz Gorzelak

1. Każda polityka publiczna jest polityką polityczną i podlega grze interesów oraz prawdom rozgrywki politycznej. Dotyczy to w szczególności Polityki Spójności (PS) – obok WPR najważniejszej polityki publicznej UE.
2. Politycznie uwarunkowana PS jest uwikłana - z jednej strony – w konwergencyjnie zorientowane ustalenia traktowe, a z drugiej w fałszywe założenie, że zewnętrzna finansowa pomoc publiczna może sama w sobie przyczynić się do przełamania syndromu niedorozwoju obszarów syndromem tym dotkniętych, co może umożliwić poprawę warunków życia ich mieszkańców. Z fałszywości tej tezy wynika nieskuteczność kowergencyjnych celów PS.
3. Nieskuteczność ta – a także geopolityczne i ekonomiczne wyzwania dla przyszłości UE – powoduje, że na PS, utrzymując jej prokowergencyjne podstawy - nakłada się także inne cele: poprawę konkurencyjności UE dzięki dążeniom do zwiększenia innowacyjności jej gospodarki, zmniejszenie presji na środowiska przyrodnicze, reagowania na zakłócenia rozwojowe itd., których efektem jest zwiększanie nierówności społecznych i terytorialnych w obrębie UE. Prowadzi to do wewnętrznej niespójności PS, co wzmacnia presję gry interesów państw członkowskich i różnych sił politycznych wewnątrz UE, a także w samej Komisji Europejskiej.
4. PS wymaga reform, które nie powinny ograniczyć się nie tylko do tej polityki, ale powinny objąć także inne polityki UE, w tym głównie WPR. Należy wyodrębnić działania zorientowane wyrównawczo (typu socjalnego) od działań pro wzrostowych, budujących trwałą konkurencyjność UE w skali globalnej. Te pierwsze powinny pełnić rolę osłonową wobec często niekorzystnych społecznie skutków tych drugich, a obydwa te segmenty powinny zostać podporządkowane dążeniem do zwiększania spójności funkcjonalnej w wymiarach gospodarczym, społecznym i przestrzennym.

Dr Jan Olbrycht

1. Polityka spójności przeszła w ostatnich latach gruntowne przemiany, nie planowane w opracowanych na lata 2021-2027 rozporządzeniach ją regulujących. Stała się rodzajem rezerwuaru środków finansowych dla innych polityk europejskich.
2. Przyjmowane rozwiązania legislacyjne pozwalały na dobrowolne przesuwanie przez państwa członkowskie środków z polityki spójności np. do Invest EU czy Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.
3. Doraźne rozwiązania zastosowane w czasie COVID'u pozwalały na daleko idące uproszczenia zmieniające de facto charakter polityki spójności.
4. Pomoc uchodźcom z Ukrainy realizowana była przy użyciu podobnego schematu.
5. Wdrożenie instrumentu RRF (Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności) realizowany w Polsce w formie KPO wprowadził zmienioną metodologię (zarządzanie bezpośrednie), uproszczone procedury (brak wkładu własnego) i znaczące ograniczenia czasowe a

także marginalizację władz lokalnych i regionalnych. Spowodował przesunięcie w czasie realizacji projektów z zakresu polityki spójności.

6. Debata na temat polityki spójności w dużym stopniu polega na próbie wykorzystania doświadczeń RRF i uproszczeniu polityki spójności co może doprowadzić do odejścia od podstawowej dla polityki spójności metody zarządzania podzielanego.
7. Próba ograniczenia polityki spójności może być nie wprost realizowana poprzez zmianę jej charakteru i oparciu jej głównie na dystrybucji środków połączonej z naciskiem na realizowanie podstawowych reform w państwie.
8. Spłata zadłużenia Funduszu Odbudowy bez środków własnych może doprowadzić do koniecznego ograniczenia polityki spójności.
9. Bez aktywnej postawy państw zainteresowanych będziemy świadkami utrzymywania nazwy polityki spójności przy faktycznym jej zmierzchu.

Link do ZOOM oraz archiwum seminariów EUROREG: <https://www.euroreg.uw.edu.pl/pl/seminaria>